KOQNİTİV QABİLİYYƏT VƏ BACARIQLARIN FORMALAŞMASI

M.F. Nəbili, K.N. Haqverdiyev
Bakı Dövlət Universiteti
medine_kk023a@mail.ru

Piagetin (1936) koqnitiv inkişaf nəzəriyyəsi şagirdin beynində dünyanın zehni modelini necə qurduğunu izah edir.O, zəkanın sabit bir xüsusiyyət daşıması fikri ilə razılaşmadı və idrakın inkişafının bioloji təkmilləşmə və ətraf mühitlə qarşılıqlı təsir nəticəsində baş verən bir proses kimi dəyərləndirdi. Şagirdlərin məntiqi düşüncə tələb edən suallara səhv cavab verdiklərinin səbəbləri ilə maraqlandı. İnanırdı ki, bu səhv cavablar böyüklər və uşaqların düşüncə tərzi arasındakı mühüm fərqləri ortaya qoyur. Piagetin nəzəriyyəsi bir neçə cəhətdən digərlərindən fərqlənir: Çünki o, hər şeydən çox öyrənməyə deyil, inkişafa diqqət yetirir, buna görə məlumat və ya xüsusi davranışları öyrənməyə cəhd etmir. Davranışların, konsepsiyaların, fikirlərin və s. sayının və mürəkkəbliyinin artması yerinə keyfiyyət fərqləri ilə əlaqəli olan inkişafın diskret mərhələlərini öyrənir.

Piagetin idrak nəzəriyyəsi üçün üç əsas komponent var:

1. Sxemlər (bilik blokları);
2. Bir mərhələdən digərinə (tarazlıq, assimilyasiya və yerləşmə) keçməyə imkan verən uyğunlaşma prosesləri;
3. Elmi inkişaf mərhələləri.

- sensorimotor,
- əməliyyatdan əvvəl,
- konkret əməliyyat,
- rəsmi əməliyyat.